

تاریخ

همدان

فاطمه کاظمی

عکس‌ها:

نرگس اخوان

کوهستان الوند، غارهای زیبا و منحصر به فردی را در دل خود جای داده است. فراوانی چشمه‌های جوشان در این کوهستان به اندازه‌ای است که گفته‌اند: «هیچ کس از کوه‌های همدان تشنه باز نمی‌گردد»؛ چرا که در هر چند صد قدم یک چشمه زلال و باصفا جاری است و کوهنوردان و طبیعت‌دوستان را به دمی آسودن در خنکای خویش فرا می‌خواند. چشمه‌های فراوانی که قله‌های همدان دارند، در هیچ کدام از قله‌های ایران پیدا نمی‌شود.

مسیرهای کوهنوردی

یکی از اصلی‌ترین مسیرها برای کوهنوردی در همدان میدان میشان است که ادامه آن به تخت نادر، قله کلاغ‌لان و قله اصلی الوند ختم می‌شود. دره مرادبیک نیز یک مسیر دیگر است که با رسیدن به خانه‌های بیلاقی از یک طرف به چشمه فرشچه (چشمه فرشته) و از سوی دیگر به قله یخچال ختم می‌شود. نکته مهم درباره کوهستان‌های همدان این است که قله یخچال از همه قله‌ها مرتفع‌تر است؛ اما به دلیل اینکه از روزگاران دور الوند مسیر رفت و آمد مردم بوده و تقدس خاصی داشته، شهروندان همدانی از این مسیر بیشتر استقبال می‌کنند. الوند آن قدر مشهور است که در اشعار شاعران نامی ایران نیز نام آن آمده است. سعدی می‌فرماید:

فراق یار که پیش تو کاه برگی نیست
بیا و بر دل من بین که کوه الوند است

قله یخچال

از آنجا که نخستین برف پاییزی، قله یخچال را سفیدپوش می‌کند و برف در این قله دیرتر از سایر کوه‌ها ذوب می‌شود این قله، یخچال نام گرفته است. پیش از تولید برق و ظهور یخچال‌های خانگی، مردم همدان در فصل گرما از برف و یخ این قله استفاده می‌کردند. مسیر صعود به این قله از روستای زیبا و خوش آب و هوای دره مرادبیک به سوی خانه بیلاقی‌ها و سپس دره هزار پیچ و پناهگاه ایزدی ادامه می‌یابد و با پشت سر گذاشتن پناهگاه یخچال که یکی از بهترین پناهگاه‌های کوهنوردی ایران است و در نهایت به بلندترین قله همدان که یخچال نام دارد، می‌رسد. ارتفاع این قله از سطح دریا ۳ هزار و ۵۸۶ متر است و برای صعود به آن تجهیزات کوهنوردی لازم است.

دشت‌ها و دره‌ها

از دیگر جاذبه‌های استان همدان، دشت‌ها و دره‌های آن است؛ مانند دشت میشان، تخت نادر، دره حیدره، دیوین، سرکان، شهرستانه، امامزاده کوه و عباس‌آباد که هر یک حال و هوای ویژه‌ای دارند. در این میان مناطق حفاظت شده همدان مانند خان‌گرمز و لشگر در، مأمن و پناهگاه ده‌ها گونه جانوری است که از گزند شکارچیان و دشمنان طبیعت به این نواحی پناه برده‌اند. بنابراین بهتر است وقتی برای تفریح به این مناطق زیبا می‌رویم، مراقب محیط زیست و گونه‌های جانوری آن باشیم و از تخریب آن‌ها جلوگیری کنیم.

کتیبه‌های تاریخی

همان ابتدا گفتیم که شما در ابتدای سفر به کوهستان الوند، میدان گنج‌نامه را خواهید دید؛ منطقه‌ای از کوهستان الوند که افزون بر آبشار زیبا، دو کتیبه تاریخی نیز در دل خود جای داده است.

دره گنج‌نامه در پنج کیلومتری جنوب غربی همدان و در دل کوهستان الوند قرار گرفته و از قدیم مسیر رسیدن به نهاوند، لرستان و فارس بوده است. داریوش یکم در این منطقه دو کتیبه تاریخی به خط میخی از خود به یادگار گذاشته تا تاریخ و طبیعت همدان در این نقطه با هم تلاقی کنند.

قدیمی‌ترین شرحی که از گنج‌نامه و کتیبه‌های آن در دست است، به کتاب «اخبار البلدان» نوشته «ابن فقیه همدانی» مربوط می‌شود که در آن آمده است: «و در همدان خرسنگی شگرف هست در جایی که بدان «تینابر» گویند از «داد مهران» در دامنه کوه، که در آن دو طاقچه چهارگوشه - به اندازه هم - بالاتر از زمین کنده شده و در هر طاقچه - چون هیئت لوح‌ها - سه تخته ستون‌وار و در هر یک از آن لوح‌ها ۲۰ رده خط تراشیده شده است و این خط نگاشته به «کشتج» را همانا «نبشت خدایان» می‌گویند و آورده‌اند آن‌گاه که اسکندر از همدان می‌گذشت، این سنگ را بدید و به خواندن آن فرمان داد».

از تینابر تا گنج‌نامه

دکتر «پرویز اذکائی» تاریخ‌دان و نویسنده مشهور ایرانی در کتاب «همدان‌نامه»

شاید همدان از معدود شهرهای ایران باشد که فاصله دنیای سیمانی آن با طبیعت بی‌نظیرش فقط ۱۵ دقیقه است؛ یعنی شما از میدان مرکزی و قلب این شهر به فاصله یک ربع ساعت به دنیای طبیعی این شهر در دامنه قله‌های کوهستان الوند؛ این موهبت بی‌نظیر الهی می‌رسید. کافی است ابتدای خیابان شریعتی یا همان عباس‌آباد سابق بایستید و خطاب به رانندگان تاکسی، کلمه «گنج‌نامه» را به زبان بیاورید تا ۱۵ دقیقه بعد شما را ابتدای مسیر جادویی کوهستان الوند پیاده کنند. این در شرایطی است که شاید در دیگر شهرهای ایران برای رسیدن به طبیعت با هدف دمی آسودن، لازم باشد کیلومترها مسیر طی کنید البته می‌دانم شاید همان ابتدا از دیدن سازه‌های زشتی که به نام گردشگری ساخته شده و در واقع الوند را به نابودی کشانده، متعجب شوید؛ ولی از شما می‌خواهم این سازه‌ها را نادیده بگیرید تا الوند را بهتر ببینید.

در منطقه گنج‌نامه همدان، تاریخ و طبیعت به هم پیوند می‌خورند

به دیدار نبشت خدایان

